Tilpasning

Af Lennart Kiil

Polarræven er tilpasset livet i Arktis med tyk, hvid vinterpels, der holder på varmen og skjuler den i sneen.

Jonatan Pie. CC0. Wikimedia Commons.

Den proces hvorved en organisme følger de forandringer, der sker i det omgivende miljø over generationer, og selv ændrer sig for at kunne overleve under nye betingelser. For de tilpasningsstrategier der handler direkte om følgerne af global opvarmning henvises til tilpasning til global opvarmning. Fordi global opvarmning ændrer miljøet, er de forskellige levende organismers evne til at forandre sig med miljøet vigtig. Nogle organismer er meget sårbare overfor klimaændringer. Særligt større dyr og planter med lange liv er udsatte, fordi de har lange generationstider, og dermed tager dem dem længere tid at tilpasse sig forandringer. Mindre organismer har den fordel at deres korte livstid giver dem mange flere generationer inden for et givent historisk tidsrum. På den måde kan de hurtigere tilpasse sig det foranderlige miljø. På den anden side har større dyr også en fordel, når temperaturen ændrer sig, fordi en

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node

større krop gør en organisme mindre udsat ved variationer i temperatur. Når dyr tilpasser sig på det fysiologiske plan inden for et enkelt liv, taler man om akklimatisering. Mens dyr, der tilpasser sig over generationer, evolverer. Organismer, der ikke kan flytte sig, som for eksempel de fleste planter, er også sårbare, fordi de ikke kan trække længere mod nord, når det bliver for varmt. Når dyr migrerer ændrer biodiversiteten sig både i det område dyrene forlader og i det område, de kommer til. Mennesker er i en kategori for sig selv, når det kommer til tilpasning. Som alle andre dyr må mennesker i sidste ende tilpasse sig naturen, men mennesket kan i modsætning tildyrene i nogen grad tilpasse sig ved at ændre deres lokale miljø. For eksempel ved at bygge huse, der reducerer den indflydelse, som forandringer i miljøet har på det enkelte individ. Et klassisk eksempel på tilpasning er birkemåleren. Oprindeligt var langt de fleste birkemålere lyse. På den måde var de svære at få øje på, når de sad på birketræer. Da birketræerne begyndte at blive mørkere på grund af forurening fra den industrielle revolution, tilpassede birkemålerne sig over nogle generationer og blev også mørke. Simpelthen fordi de lyse blev spist fordi de nu var lette at få øje på den mørke baggrund, mens de mørke ikke blev spist og dermed kunne formere og sprede sig.

Husk at tage quizzen online på klimaleksikon.dk/opslag/tilpasning

Sådan henviser du til opslaget

Lennart Kiil: "Tilpasning". Klimaleksikon, klimaleksikon.dk/opslag/tilpasning, hentet 17. november 2026.

Klimaleksikon er gratis og uden login.

Kopiering og print fra Klimaleksikon til undervisningsbrug tilladt efter aftale med CopyDan Tekst & Node